

LUIKED E JÄRV

ESTONIA TEATER

P. Tšaikovski

LUIKEDE JÄRV

SWAN LAKE

Ballett 4 vaatuses

Ballet in 4 acts

Libreto/Libretto by

V. Begitšev, V. Geltser

Koreograafia/Choreography by

M. Petipa, L. Ivanov

Uus redaktsioon/New redaction

K. Sergejev

Esietendus 22. märtsil 1981

The premiere March 22, 1981

Lavastaja/Staged by
KONSTANTIN SERGEJEV (St. Peterburg)

Lavastaja assistent/Assistant producer
NATALJA DUDINSKAJA (St. Peterburg)

Dirigendid/Conductors
JÜRI ALPERTEN, ERI KLAS, VELLO PÄHN

Kunstnik/Designer
ELDOR RENTER

Ballettmeistrid-repetiitorid/Repetiteurs
HELMU PUUR, TATJANA LAID, AIME LEIS, AIGI RÜÜTEL,
INGE ARRO, SAIMA KRANIG,
VIESTURS JANSONS

Kontsertmeistrid/Pianists
REET KIVARI, REET KÕIV, RIINE PAJUSAAR

Orkestri kontsertmeister/Concert master of the orchestra
MATI UFFERT

Etenduse juht/Stage manager
PEETER KARELL või JÜRI KRUUS

Osades/Cast

Odette ja Otilie INGRID ITER
KAIE KÕRB

Prints Siegfried/Prince VIESTURS JANSONS
TOOMAS RÄTSEPP

Rotbart, õel võlur/ VLADIMIR KUZMIN
Wicked wizard JURI MIHHEJEV

Narr/Fool VITALI NIKOLAJEV
RIIVO SILLAK

Valitsev printsess/ SVETLANA BALOJAN
Reigning princess

Printsi kasvataja/ JURIS ŽIGURS
Prince's tutor

Printsi sõbrad/
Prince's friends (Pas de trois)

INGRID ITER

KATI IVASTE

TATJANA KILGAS

MARGARITA KLEPININA

SONJA HELLEVI LIPPONEN

INNA SÕRMUS

TUULI VILKS

TATJANA VORONINA

DMITRI HARTŠENKO

VLADIMIR KLEPININ

VJATŠESLAV NIKKINEN

4 väikest luite/
4 swans

KATI IVASTE

TIINA KRIPSAAR

SONJA HELLEVI LIPPONEN

MAIGRET MÄGI

INNA SÕRMUS

TUULI VILKS

TATJANA VORONINA

3 suurt luite/3 swans

INGRID ITER

LEMME JÄRVI

TATJANA KILGAS

KATRIN KIVIMÄGI

MARGARITA KLEPININA

KAJA KREITZBERG

OLGA RJABIKOVA

"Luikede järve" lavastajalt:

P. Tšaikovski "Luikede järv" on paljude maade balletilavade kõige populaarsem ballett. See klassikalise pärandi tippteos on peaaegu kõikide muusikateatri repertuaaris.

"Luikede järves" imetleme me P. Tšaikovski geniaalset muusikat, balleti poeetilist tegevustikku, tantsurütmide ning -karakterite mitmekülsust, koreograafia omapära.

Klassikapärandi kullafondis on "Luikede järvel" omalaadne koht, kuna just sellest P. Tšaikovski teosest sai alguse XIX sajandi lõpu balletireform, mille all tuleb eelkõige mõista selle žanri sümfoonilist arendust, kirjandusliku, muusikalise ja koreograafilise materjali liitumist ühtseks kunstiliseks tervikuks.

Esmatendus, mille lavastajaks oli V. Reisinger, toimus 1877. aastal Suures Teatris. Erist huvi teos ei äratanud ja ballett repertuaari püsima ei jäänud. Oma taassünni ja kauaaegse populaarsuse eest on ballett tänu võlgu Marius Petipa ja Lev Ivanovi lavastusele Peterburi Maria teatris 1895. a. Muusikalise redaktsiooni teostas teatridirigent ja helilooja Riccardo Drigo vastavalt tolle aja balletitenduse vormile.

"Luikede järvest" sai kogu klassikalise repertuaari ehe. Erilise võlu andis talle L. Ivanovi poolt loodud luigepiltide koreograafia. Ivanovi erakordne talent lubas peenelt tunnetada Tšaikovski muusikat, selle sümfonismi ja leida väljendusrikas lahendus luigekompositsioonidele, mis määrasidki balleti edu ja tema koreograafilise väärtuse.

"Luikede järv" on üle elanud ka uusi lavastusi ja teisi redaktsioone, kuid ükski teater pole kasutamata jättnud Marius Petipa ja Lev Ivanovi saavutusi.

Klassikaliste teoste olemasolu repertuaaris aitab hoida balletitruppide kõrget professionaalsust, arendada rikkaid traditsioone. Olles klassikalise tantsu kooliks, määravad nad balletiartisti kvalifikatsiooni.

"Luikede järve" kaudu me näeme, kuidas aeg eristab L. Ivanovi ja M. Petipa koreograafia aegumatud väärtused eelmise sajandi balleti tinglikkusest, nagu näiteks kurtummade žestidega pantomiim.

Sümfooniliselt arenev tants tõrjub välja kõndimisstseenid. Balletietendus ei jagune enam tantsuks ja pantomiimiks. Kõik see nõuab klassikapärandile loomingulist lähenemist.

B. Assafjevi tabava väljenduse kohaselt on "Luikede järv" psühholoogiline draama. Tavalise balletikavaleri asemel peab prints Siegfriedist saama saladusliku psühholoogilise draama kangelane.

Odette-Ottilie partii on kõige raskem kogu baleriinide repertuaarist ja nõuab laia diapasoniga annet.

Paljud koreograafid, nende hulgas ka pedagoog ja ballettmeister A. Vaganova on "Luikede järve" rikastanud uute võtetega - näiteks käte kasutamise ja tiibadena. Ühtlasi muudeti Ottilie partii tehniliselt keerulisemaks vastavalt sellele osa esitajate - Marina Semjonova, Galina Ulanova ja Natalia Dudinskaja - võimetele. Rotbarti - Kurja Geeniuse partiile, mis 1895. a. lahendati pantomiimina, on käesolevas lavastuses lisatud tantsulisust. See on inimene-lind, kes oma tunglevate hüpete ja lendudega meenutab kulli. Viimase uuendusena on sisse toodud Narri osa, mis näiteks Gorski lavastuses Moskva Suures Teatris puudus. Peale selle, et Narr toob elevust tantsunumbritesse, on ta justkui printsi ümbritseva maailma esindaja kõverpeeglis ja sealjuures Siegfriedi draama osaline. Nende ülesannete lahendamine ei nõua mitte ainult uut lavastuslikku lahendust, vaid ka koreograafiat. Vajalikuks osutus valss ja tants karikatega I vaatuses peoatmosfääri loomiseks. M. Petipa lavastuses esitasid neid tantsu tavakohaselt talupojad, kes olid kutsutud peole.

II vaatuses, välja arvatud nelja suure luige tants, on säilitatud L. Ivanovi koreograafia. Luikede rühmatantsud hämmastavad oma kompositsioonilahenduse puhtuse ja rangusega. Ballistseenis on kogu karaktertantsude süüti (peale Napoli tantsu) taastatud klassikalise lavastuse põhjal.

IV vaatus nõuab vastavalt Tšaikovski muusikale dramaturgilise materjali tugevdamist, et mõjuvalt esile tuua traagilist eraldatust vaatuse algul, "ülestõusu" tühjuse vastu tormipildis ja lõpuks -helget lahendust balleti finaalis.

K. Sergejev

Esimene vaatus

Park lossi lähedal.

Prints Siegfried pühitseb sõprade seas oma täisealiseks saamist. Narri tembutused tõstavad külaliste tuju.

Printsi hoiatatakse, et parki on tulnud tema ema, valitsev printsess. Pidur katkeb. Lõbutsejad püüavad pilgari jälgi kaotada. Kuid printsess kohtleb poega leebelt ja pärast ema lahkumist pidu jätkub.

Hämar dub. Siegfried jääb külaliste lahkudes üksi. Printsi tähelepanu köidab luikede möödalendav parv. Ta haarab relva ja tõttab järve poole.

Teine vaatus

Metsajärve kaldale ilmuvad uhked ja valged luigid. Need on nõiutud tütarlapsed, kes vaid öösel taas inimeseks muutuvad. Õel võlur Rotbart hoiab neid oma nõiduse kütkes ja üksnes truu armastaja võib luiki taas inimesteks muuta.

Ka Siegfried jõuab järve äärde. Ta märkab valget lindu ja tõmbab vibu vinna ... Ootamatult muutub lind kauniks tütarlapseks. See on luikede kuninganna Odette. Tütarlapse ilu lummutab printsi. Odette näeb Siegfriedis oma võimalikku päästjat, kuid kartes Rotbarti, hoidub ikka ja jälle luikede lähedusse. Noormees vannub talle igavest truudust.

Hommik läheneb. Tütarlapsed peavad taas luikedeks saama ja Odette jätab Siegfriediga õrnalt hüvasti.